

Kdy začít s nápravou řeči

Často se nás ptáte, kdy začít s nápravou. Není přece jen brzy začít ve 3 letech? Není přece jen pozdě začít v 5? Na to není jednoznačná odpověď. Uvedu vám jeden příklad ze života. Vlastně dva...

První příklad: Můj starší syn začal mluvit velice brzy. Už ve dvou letech mluvil v souvětích, používal správné gramatické tvary, uměl přednášet dlouhé básničky i vypravovat pohádky. Samozřejmě výslovnost správnou neměl. Neuměl C, S, Z, R a Ř. To mi starosti nedělalo, věděla jsem, že časem se výslovnost upraví, protože mluvidla měl nastavená dobře. Co mě však zarazilo, byla neschopnost vyslovit hlásku K. Tu nahrazoval hláskou T. A tak jsem mu jednoho dne, když jedl svůj oblíbený jogurt, řekla, ať si tou lžičkou zatlačí jazýček trochu dozadu a zkusí říct TATÁ. A ejhle – ozvalo se KAKÁ. No to bylo radosti. Synovi se nové slovíčko moc líbilo a od té doby už hlásku K používal běžně. Ptáte se, jestli jsem nezačala s nápravou moc brzy? Vždyť měl pár týdnů po druhých narozeninách. Moje odpověď je tentokrát jednoznačná: Začala jsem včas. Hlásky K je zajímavá tím, že se tvoří uzavřením měkkého patra. A děti, které mají 5 let a více, se mohou reflexivně bránit měkké patro uzavřít. Zde tedy platí – čím dříve začnete, tím rychleji si dítě správnou výslovnost osvojí.

A teď ten **druhý příklad** – můj mladší syn. Ten naopak mluvil velice málo a skoro nikdo mu nerozuměl. Pečlivě jsem s ním cvičila, ale výsledky se nedostavovaly. A tak jsem začala zvažovat vyšetření sluchu. Ale syn vše urychlil sám – jednoho dne ráno vstal a neslyšel vůbec nic. Celá vyděšená jsem skončila v ordinaci ORL, kde mi paní doktorka sdělila, že jeho problémy se sluchem, a tím i se správnou výslovností, jsou způsobené zvětšenou nosní mandlí. **Nad mými argumenty, že nikdy v životě neměl rýmu, že dýchá normálně nosem a že v noci nechrápe, se jen pousmála.** A tak šel můj syn krátce před třetími narozeninami odstranit nosní mandli. Pak už šla náprava jednotlivých hlásek velice snadno. Myslíte, že jsem šla se synem k lékaři včas? V žádném případě. Problém jsem řešila velice pozdě. Pokud by totiž můj syn měl doopravdy problémy se sluchem, náprava jednotlivých hlásek by musela postupovat jinak, než jsem s ním prováděla.

Takže existuje alespoň nějaký záchytný bod, podle kterého se dá určit doba, kdy začít s nápravou? Ano!

S nápravou začněte ihned, pokud například zjistíte, že vaše dítě vyplazuje při mluvení jazyk. Dále neváhejte, pokud má vaše dítě naopak „líný“ jazýček, to znamená, že se jazyk v ústech vůbec nikdy nezvedne. V tomto případě platí „čím dřív, tím líp“ dvojnásob, protože se může jednat i o zkrácenou jazykovou uzdičku, která se pak může řešit buď speciálním masírováním, nebo nastříhnutím. Dále začněte s nápravou ihned, pokud dítěti „chrčí“ nějaká hlásky v hrdle, dále když výdechový proud uniká různými nesprávnými místy (koutkem úst), případně když dítě při mluvení „nafoukává“ jednu nebo obě tváře. Pokud zjistíte některou z těchto chyb ve výslovnosti (ale mohou být i další, děti jsou velmi vynalézavé), začněte nápravu řešit ihned.

V logopedické praxi se používají tyto metody nápravy: metoda přímé nápodoby, metoda substituční a metoda hmatová. Pokud dítě tvoří hlásku nesprávně, využíváme metodu substituční. Princip této metody spočívá v tom, že novou hlásku vyvozujeme z artikulačně blízké hlásky. Tu označujeme jako hlásku pomocnou. Tato metoda je velice úspěšná, vyžaduje však jistou posloupnost v nápravě. Čili jinými slovy – při používání této metody musíme začít od základů a nesmíme nic vynechat ani přeskočit, protože pomocnou hlásku musí dítě tvořit artikulačně správně. Tak například dříve, než začneme s korekcí ostrých sykavek, tzn. C, S, Z, musí dítě správně tvořit hlásku T, u tupých sykavek (Č, Š, Ž) je pomocnou hláskou hláska Ť apod.

Avšak už s malým dítětem (1,5 – 2 roky) můžete začít provádět některá průpravná cvičení na procvičení mluvidel. Při těchto cvičeních procvičíte hlavně tolik potřebnou hybnost jazyka a ovládání rtů.

Jak se využívají pomocné hlásky v logopedické praxi, najdete na těchto obrázcích.

